

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

**Instituut
voor de nationale
rekeningen**

Materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie

2009-2013

December 2015

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel

E-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut.

Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaal-economisch vlak en op het vlak van leefmilieu. Hiertoe verzamelt en analyseert het FPB gegevens, onderzoekt het aanneembare toekomstscenario's, identificeert het alternatieven, beoordeelt het de gevolgen van beleidsbeslissingen en formuleert het voorstellen.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen. Het FPB zorgt voor een ruime verspreiding van zijn werkzaamheden. De resultaten van zijn onderzoek worden ter kennis gebracht van de gemeenschap en dragen zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Contactpersoon voor deze publicatie: Guy Vandille, gv@plan.be.

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Woord vooraf

De Europese Verordening 691/2011 verplicht de lidstaten van de Europese Unie om vanaf 2013 drie milieu-economische rekeningen te leveren. Het gaat om de rekening voor milieubelastingen naar economische activiteit (Environmental Taxes by Economic Activity, ETEA), de luchtemissierekeningen (Air Emissions Accounts, AEA) en de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (Economy-Wide Material Flow Accounts, EW-MFA).

Het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) presenteert in deze publicatie de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie voor de jaren 2009-2013.

Milieu-economische rekeningen zijn satellietrekeningen van de nationale rekeningen. De wet van 21 december 1994 aangaande sociale en diverse bepalingen, Titel VIII (bepalingen met betrekking tot het INR), wijst het opstellen van satellietrekeningen van de nationale rekeningen toe aan het Federaal Planbureau (FPB).

De door het FPB uitgewerkte methodologie werd goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité voor de nationale rekeningen.

De voorzitter van de Raad van bestuur
van het Instituut voor de nationale rekeningen

Jean-Marc Delporte
Brussel, december 2015

Inhoudstafel

Commentaar	1
Materiaalstromen in cijfers	1
Verschilpunten ten opzichte van de vorige publicatie	6
Tabellen.....	7
1. Binnenlandse onttrekking	7
2. Invoer - totale handel	9
3. Invoer - handel met niet-EU-landen	11
4. Uitvoer - totale handel	13
5. Uitvoer - handel met niet-EU-landen	15

Commentaar

In wat volgt, worden eerst kort de resultaten besproken. Vervolgens wordt ingegaan op de verschillpunten met de publicatie van 2014. Deze verschillen kunnen voortvloeien uit updates van de basisgegevens of aanpassingen van onze eigen methodologie.

Materiaalstromen in cijfers

Het algemene doel van de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (EW-MFA)¹ bestaat erin de interactie te beschrijven tussen enerzijds de binnenlandse economie en anderzijds de natuurlijke omgeving en de rest van de wereldeconomie in termen van materiaalstromen (met uitzondering van water en lucht). De binnenlandse economie is afgelijnd door de conventies van het stelsel van nationale rekeningen. De EW-MFA beschrijven dus de interacties van ingezeten eenheden met de natuurlijke omgeving en met niet-ingezetenen.

Om aan de Europese verplichtingen te voldoen dienen volgende vijf tabellen te worden opgesteld:

- Tabel 1: Binnenlandse onttrekking
- Tabel 2: Invoer - totale handel
- Tabel 3: Invoer - handel met niet-EU-landen²
- Tabel 4: Uitvoer - totale handel
- Tabel 5: Uitvoer - handel met niet-EU-landen

Figuur 1 toont dat de binnenlandse onttrekking van materialen tussen 2009 en 2013 schommelde rond 95 miljoen ton, met een piek van 100 miljoen in 2011.³ Gedurende de ganse periode voerde België meer materialen in dan ze uitvoerde. Het verschil nam wel af, daar de uitvoer van materialen in de beschouwde periode met een toename van 12% dubbel zo snel groeide als de invoer. De invoer van materialen steeg van 235 miljoen ton in 2009 naar 261 miljoen ton in 2011. Daarna viel de invoer terug naar 248 miljoen ton in 2013. De evolutie van de invoer werd in hoofdzaak bepaald door de stijging en de daling van de invoer van metaalertsen. De uitvoer van materialen steeg van 169 miljoen ton in 2009 naar 184 miljoen in 2010. Deze snelle stijging was een gevolg van de toename van de uitvoer van metaalertsen en fossiele energiedragers. Daarna bleef de uitvoer langzaam toenemen, om in 2013 te stranden op 189 miljoen ton.⁴ Zowel voor de invoer als de uitvoer stellen we vast dat de handel met landen buiten de EU sneller toenam dan die met de EU-landen. De invoer van buiten de EU steeg

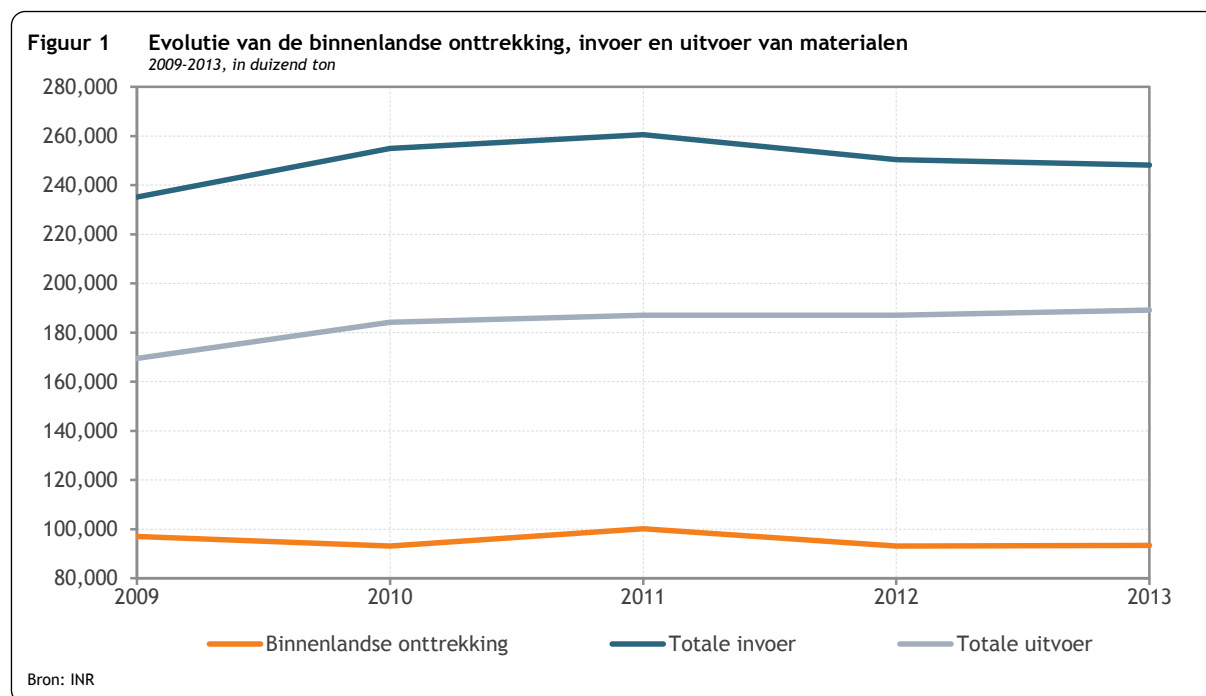
¹ Economy-Wide Material Flow Accounts

² In deze publicatie behelzen de gegevens met betrekking tot de handel met landen buiten de EU de handel met landen buiten de EU27, tenzij voor het jaar 2013, dat vanaf juli gegevens bevat voor de handel met landen buiten de EU28.

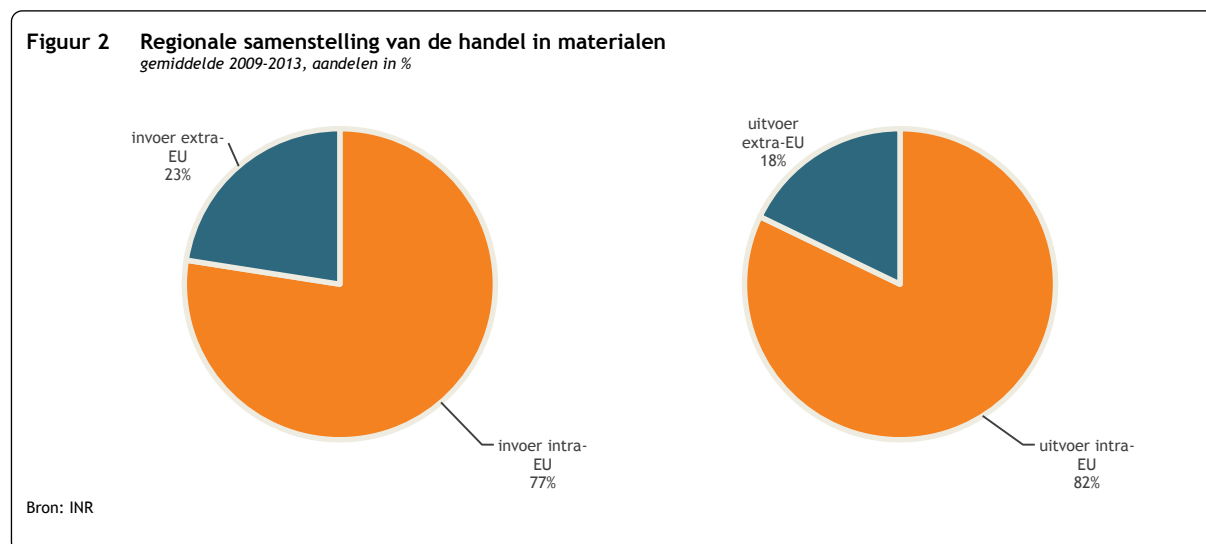
³ Zie tabel 1 voor de evolutie van de binnenlandse onttrekking van de verschillende soorten materialen.

⁴ Zie tabel 2 voor de evolutie van de invoer van de verschillende soorten materialen, en tabel 4 voor de evolutie van de uitvoer.

tussen 2009 en 2013 met 11%, terwijl de invoer uit EU-landen slechts met 4% toenam.⁵ De uitvoer naar landen buiten de EU steeg met 27%, de uitvoer van materialen naar EU-landen met 9%.⁶

Figuur 2 toont de regionale samenstelling van de handel in materialen. Die was vrij stabiel gedurende de periode 2009-2013, zij het dat het aandeel van de landen buiten de EU iets toenam, van 22% naar 23% voor de invoer, en van 17% naar 19% voor de uitvoer. Gemiddeld was ruim drie kwart van de invoer afkomstig uit de EU, terwijl iets meer dan 80% van de uitvoer binnen de EU bleef.

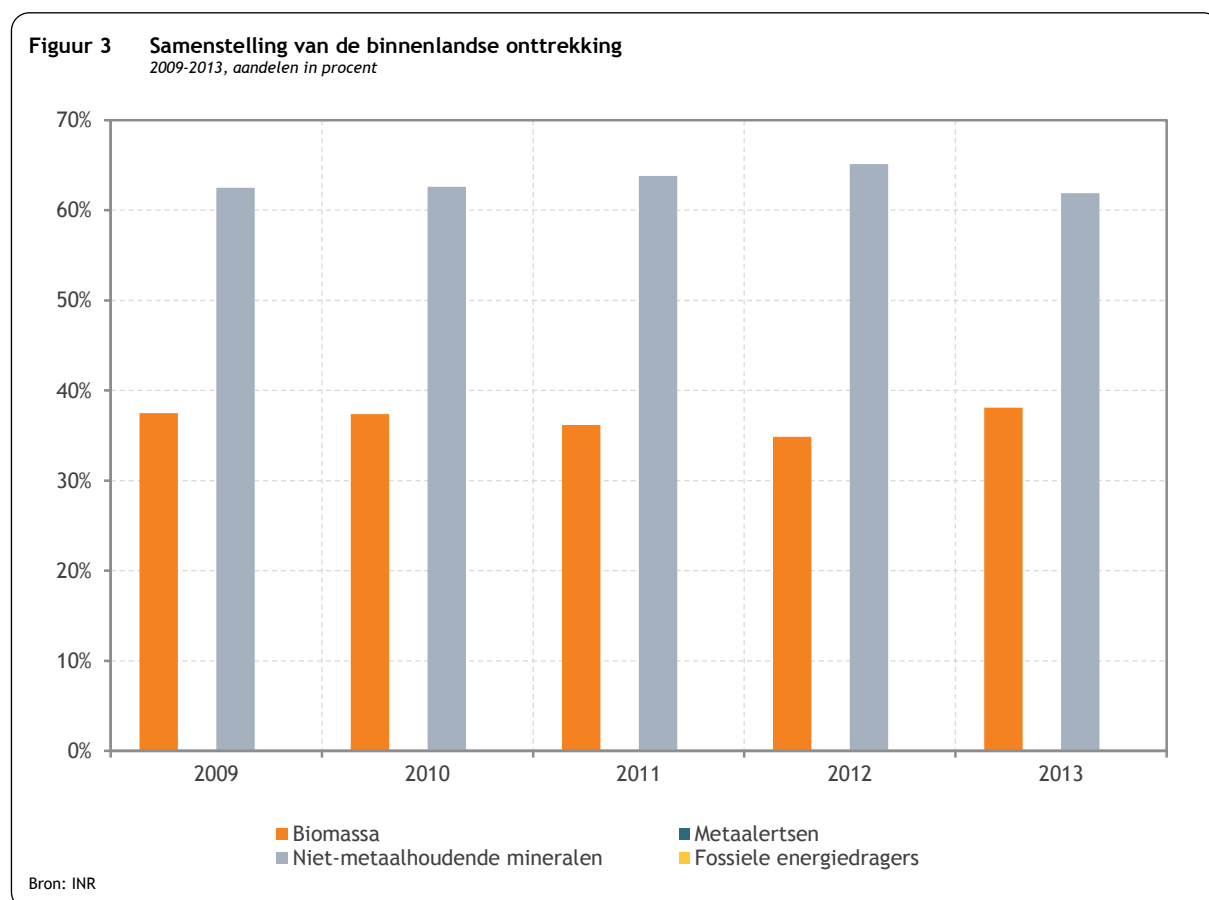

⁵ Zie tabel 3 voor de evolutie van de invoer van de verschillende soorten materialen van buiten de EU.

⁶ Zie tabel 5 voor de evolutie van de uitvoer van de verschillende soorten materialen naar landen buiten de EU.

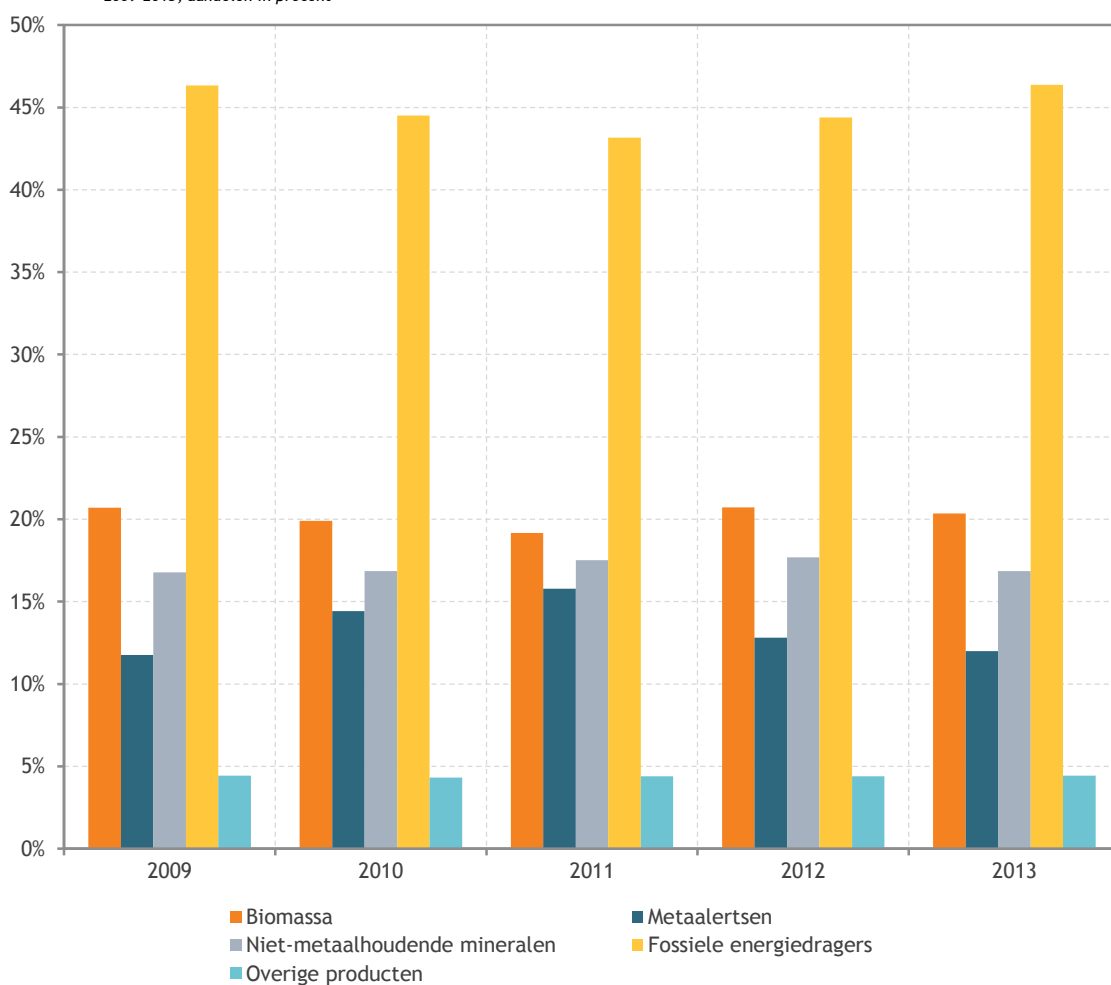
Figuur 3 toont dat in de periode 2009-2013 slechts twee types materialen ontgonnen werden in België, met name biomassa en niet-metaalhoudende mineralen. Metaalertsen worden niet ontgonnen in België. Recyclage van oude metalen wordt immers niet meegeteld in de binnenlandse onttrekking, daar het hier niet gaat om een extractie van materialen uit de natuur.

Het belangrijkste materiaal dat in België ontgonnen wordt, zijn de niet-metaalhoudende mineralen. Het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen in de totale binnenlandse onttrekking steeg tussen 2009 en 2012 van 63% naar 65%, om in 2013 terug te vallen naar 62%. Het gaat hierbij in hoofdzaak om zand en grind, die samen goed waren voor meer dan 70% van de ontginning van niet-metaalhoudende mineralen in België in de beschouwde periode. De toename van het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen tussen 2009 en 2012 werd niet veroorzaakt door een stijging van de ontginning ervan, die in beide jaren 61 miljoen ton bedroeg, als wel door een daling van de ontginning van biomassa van 36 miljoen naar 32 miljoen ton. In 2013 steeg de ontginning van biomassa opnieuw naar 36 miljoen ton, terwijl de ontginning van niet-metaalhoudende mineralen daalde naar 58 miljoen ton. Meer dan de helft van de biomassa bestond uit oogst- en gewasresten, voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa, waarbij voedergewassen de belangrijkste component vormden. Het aandeel van oogst- en gewasresten, voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa in de totale onttrekking van biomassa daalde wel met bijna 2 procentpunten tussen 2009 en 2013. Het aandeel van wortel- en knolgewassen in de totale onttrekking van biomassa steeg dan weer met meer dan 2 procentpunten in die periode.

Figuur 4 toont de evolutie van de samenstelling van de invoer van materialen. Fossiele energiedragers vormden overduidelijk de belangrijkste categorie materialen in de Belgische invoer. Tussen 2009 en 2013 bedroeg het aandeel van de fossiele energiedragers in de totale invoer gemiddeld 45%. De daling van 46% in 2009 naar 43% in 2011 werd niet veroorzaakt door een daling van de invoer van fossiele energiedragers, als wel door de scherpe stijging van de invoer van metaalertsen. Het aandeel van deze laatste categorie in de totale invoer steeg dan ook van 12% naar 16%. Het is ook de scherpe terugval van de invoer van metaalertsen tussen 2011 en 2013 die ervoor zorgde dat het aandeel van de fossiele energiedragers in die periode terug naar 46% steeg, terwijl dat van de metaalertsen terugviel naar 12%. Het aandeel van biomassa schommelde gedurende de beschouwde periode rond 20%, terwijl het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen stabiel bleef op 17 à 18%.

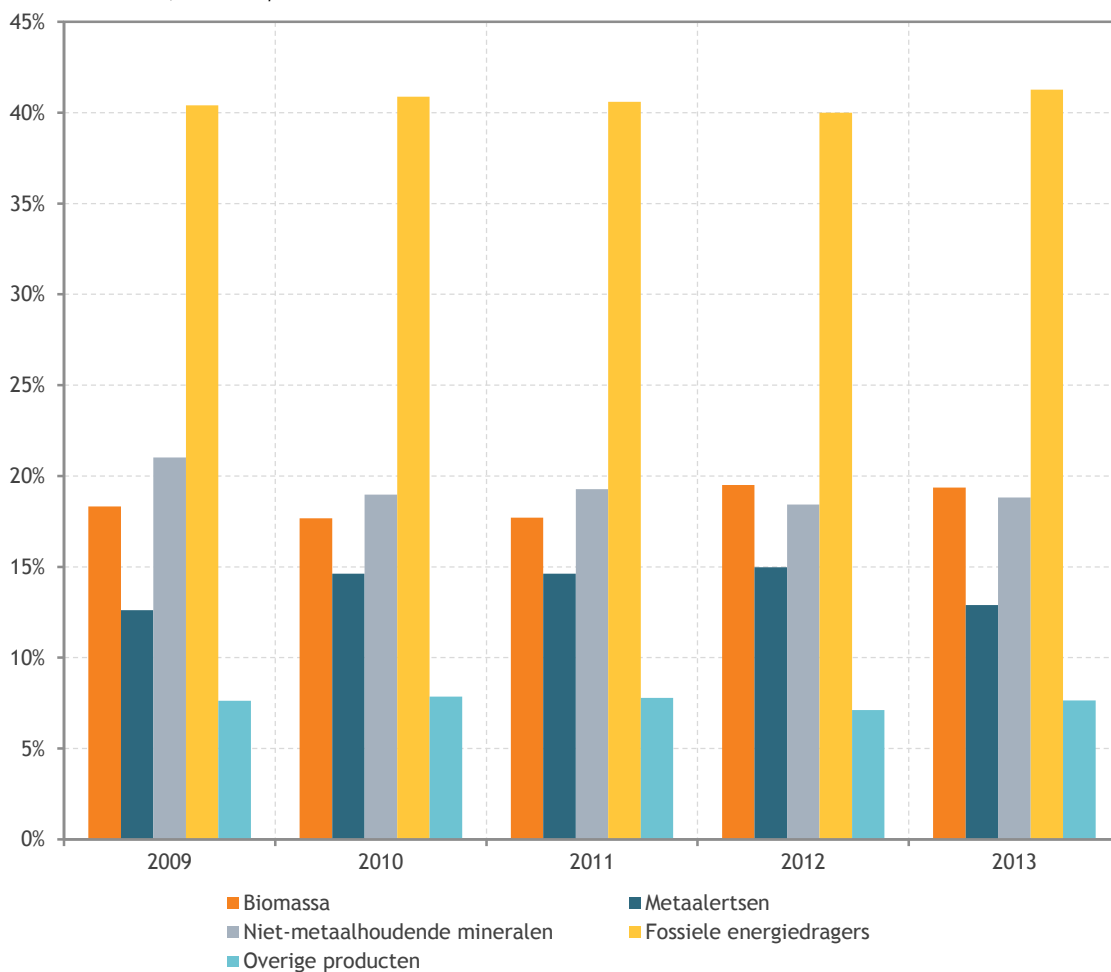
Figuur 4 Samenstelling van de totale invoer van materialen
2009-2013, aandelen in procent

Bron: INR

Figuur 5 toont de samenstelling van de uitvoer van materialen. Ook in de uitvoer waren de fossiele energiedragers veruit het belangrijkste materiaal in de periode 2009-2013. Het aandeel van deze categorie in de totale uitvoer bedroeg over de beschouwde periode gemiddeld 41%. Net als bij de invoer steeg het aandeel van metaalertsen in de uitvoer tussen 2009 en 2011, meer bepaald van 13% naar 15%. Parallel met de invoer daalde dit aandeel terug naar 13% in 2013. Het aandeel van biomassa in de totale uitvoer nam duidelijk toe tussen 2009 en 2013, terwijl het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen afnam. Daar waar het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen in 2009 nog 3% boven dat van biomassa lag, is dit vanaf 2012 kleiner geworden dan het aandeel van biomassa.

Figuur 5 Samenstelling van de totale uitvoer van materialen
2009-2013, aandelen in procent

Bron: INR

Verschilpunten ten opzichte van de vorige publicatie

In vergelijking met de versie van de EW-MFA van december 2014 werden een aantal methodologische aanpassingen doorgevoerd.⁷ Verder werden ook een aantal herzieningen vastgesteld in de basisdata.

Wat biomassa betreft, werden minieme aanpassingen doorgevoerd in de tijdreeks voor variabele 1.4.1 (Vangst van in het wild levende vis). De productie van oliehoudende gewassen (variabele 1.1.6) in 2009 werd opwaarts bijgesteld. Deze aanpassingen werden overgenomen uit de databank van Eurostat zelf.

De creatie van een nieuwe versie van de Waalse materiaalstroomrekeningen stelde ons in staat om een eerdere raming voor de productie van hout in 2012, te vervangen door een raming deels gebaseerd op gegevens voor dat jaar. Voor de productie van hout in Vlaanderen werd de extrapolatie gebaseerd op de hypothese dat de Vlaamse productie ongeveer 21% van de Waalse bedraagt, aangehouden. De verdeling tussen werkhout enerzijds en brandhout en overige onttrekking anderzijds in 2012 werd ook toegepast op het totaal voor 2013, bij gebrek aan gegevens hiervoor in de database van Eurostat.

Voor de raming van de gebruikte uitgegraven bodem konden we een beroep doen op de nieuwe versie van de materiaalstroomrekeningen voor Wallonië. Om de vergelijkbaarheid met andere EU-lidstaten te verhogen, werd door Eurostat gevraagd om de uitgegraven aarde niet langer mee te tellen in het totaal van de niet-metaalhoudende mineralen.⁸ Het aandeel van deze laatste categorie in de totale binnenlandse onttrekking ligt dan ook een heel stuk lager dan in de publicatie van 2014. Voor 2012 werd dit voor een stukje gecompenseerd door een hogere productie van zand en grind in door de ADS geleverde Prodcom-gegevens.

De data met betrekking tot de internationale handel werden licht aangepast voor het jaar 2012, op basis van nieuwe berekeningen door de Nationale Bank van België. De volledige reeks met betrekking tot de aanpassing aan het residentieprincipe van het vervoer over land werd eveneens herrekend op basis van nieuwe gegevens met betrekking tot het totale verbruik van brandstoffen door personenwagens, bestelwagens en vrachtwagens, verstrekt door de gewesten. Ook dit veroorzaakte slechts minieme veranderingen in de uitvoer en de invoer.

⁷ Voor een beschrijving in extenso van de methodologie en databronnen van de EW-MFA verwijzen we naar: INR/FPB (2013), *Materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie 2008-2011*, p. 16-28.

⁸ Er zijn teveel landen die voor deze variabele geen data leveren.

Tabellen

1. Binnenlandse onttrekking

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
1. Biomassa	36,378	34,851	36,240	32,447	35,615
1.1. Gewassen (uitgezonderd voedergewassen)	14,783	13,897	15,150	13,137	14,848
1.1.1. Granen	3,324	3,105	2,944	3,012	3,156
1.1.2. Wortel- en knolgewassen	3,296	3,456	4,129	2,812	4,071
1.1.3. Suikergewassen	5,185	4,465	5,409	4,830	4,809
1.1.4. Peulvruchten	8	8	6	5	4
1.1.5. Noten	0	0	0	0	0
1.1.6. Oliehoudende gewassen	116	54	58	57	63
1.1.7. Groenten	1,563	1,551	1,549	1,508	1,627
1.1.8. Fruit	633	695	559	503	578
1.1.9. Vezels	74	64	45	64	67
1.1.10. Overige gewassen n.e.g.	583	498	452	347	472
1.2. Gewas- en oogstresten (gebruikt), voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa	19,428	18,392	18,729	17,066	18,432
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt)	6,031	5,391	5,920	5,556	5,801
1.2.1.1. Stro	1,210	1,105	770	1,158	1,158
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten (bladeren van suiker- en voederbieten, overige)	4,821	4,285	5,150	4,398	4,642
1.2.2. Voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa	13,397	13,001	12,809	11,510	12,631
1.2.2.1. Voedergewassen (met inbegrip van biomassa-oogst van grasland)	10,683	10,331	10,229	9,124	10,022
1.2.2.2. Door begrazing onttrokken biomassa	2,714	2,671	2,580	2,386	2,609
1.3. Hout (alsmede facultatieve rapportering van de nettogroei van de werkhoutvoorraad)	2,146	2,540	2,339	2,219	2,310
1.3.1. Werkhout (industrieel rondhout)	1,792	2,165	1,932	1,340	1,395
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking	354	375	407	879	915
----- Nettogroei van de werkhoutvoorraad	2,626	2,626	2,626	2,626	2,626
1.4. Vangst van in het wild levende vis, waterplanten/-dieren, jacht en verzamelen	21	22	22	24	25
1.4.1. Vangst van in het wild levende vis	18	18	19	21	22
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	3	4	3	3	3
1.4.3. Jacht en verzamelen	0	0	0	0	0
2. Metaalertsen (ruwe ertsen)	0	0	0	0	0
2.1. IJzer	0	0	0	0	0
2.2. Non-ferrometaal	0	0	0	0	0
2.2.1. Koper (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.2. Nikkel (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.3. Lood (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.4. Zink (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.5. Tin (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	0	0	0

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	0	0	0	0	0
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	0	0	0	0	0
3. Niet-metaalhoudende mineralen	60,652	58,346	63,901	60,653	57,854
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt, overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	3,135	3,267	3,492	3,609	2,602
3.2. Krijt en dolomiet	7,729	6,090	6,169	6,376	6,973
3.3. Leisteen	0	0	0	0	0
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	:	:	:	:	:
3.5. Zout	:	:	:	:	:
3.6. Kalksteen en gips	:	:	:	:	:
3.7. Klei en kaolien	181	171	40	46	39
3.8. Zand en grind	43,775	42,148	47,708	44,113	41,300
3.9. Overige n.e.g.	:	:	:	:	:
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	39,768	34,712	41,551	47,231	45,007
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.1. Steenkool en overige vaste energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	0	0	0	0	0
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	0	0	0	0	0
4.2. Vloeibare en gasvormige energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	0	0	0	0	0
4.2.2. Aardgas	0	0	0	0	0
TOTAAL	97,030	93,198	100,141	93,100	93,469

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidantieel

2. Invoer - totale handel

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
1. Biomassa en biomassaproducten	48,654	50,761	49,932	51,881	50,501
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	17,232	17,788	17,725	19,116	18,707
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	7,442	7,761	7,793	8,650	8,453
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	1,367	1,381	1,457	1,791	1,652
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	749	553	679	704	854
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	122	130	120	132	133
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	51	49	52	57	61
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	2,740	3,177	2,905	2,788	2,371
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	1,749	1,706	1,808	1,831	1,862
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	2,304	2,324	2,194	2,421	2,551
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	124	110	91	90	120
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	584	596	625	651	648
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	220	154	171	207	202
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	92	62	83	116	106
1.2.1.1. Stro	92	62	83	116	106
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	129	92	88	92	96
1.2.2.1. Voedergewassen	129	92	88	92	96
1.3. Hout en houtproducten	8,294	9,041	9,008	10,190	9,794
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	8,134	8,883	8,790	9,597	9,337
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	160	158	217	592	457
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	216	219	224	218	216
1.4.1. Visvangst	127	128	132	132	134
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	89	91	92	86	82
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	3,353	3,523	3,568	3,813	3,800
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	443	472	431	459	417
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	490	493	510	563	563
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	1,656	1,698	1,748	1,917	1,976
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	765	860	879	874	845
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	19,338	20,036	19,238	18,337	17,782
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	27,636	36,765	41,091	32,081	29,765
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	15,219	21,912	22,417	19,594	18,786
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	2,370	3,313	3,118	3,048	3,021
2.2.1. Koper	623	623	616	647	616
2.2.2. Nikkel	17	16	21	19	21
2.2.3. Lood	104	97	110	75	113
2.2.4. Zink	312	1,027	749	798	716
2.2.5. Tin	6	8	8	11	12
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	2	7	8	26	94
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	693	944	931	834	843
2.2.8. Uranium en thorium	1	1	1	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	611	590	675	637	606

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	10,048	11,540	15,555	9,439	7,958
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	39,428	42,971	45,599	44,287	41,797
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	733	846	898	814	719
3.2. Krijt en dolomiet	448	469	511	412	370
3.3. Leisteen	11	9	12	12	30
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	4,199	6,446	5,583	5,195	6,072
3.5. Zout	1,303	1,703	1,845	1,253	1,681
3.6. Kalksteen en gips	1,160	1,076	1,238	1,344	1,188
3.7. Klei en kaolien	1,919	2,441	2,953	2,636	2,532
3.8. Zand en grind	23,473	23,499	25,833	24,835	22,577
3.9. Overige n.e.g.	2,188	2,094	1,906	2,585	2,065
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	3,992	4,389	4,821	5,202	4,564
4. Fossiele energiegrondstoffen/-draggers, ruw en bewerkt	108,933	113,474	112,440	111,173	115,089
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	6,344	9,282	8,880	7,887	7,766
4.1.1. Bruinkool	271	368	432	450	506
4.1.2. Steenkool	5,493	8,395	7,903	6,914	6,748
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	66	6	6	0	2
4.1.4. Turf	514	512	539	523	510
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	89,447	88,949	88,888	89,025	93,124
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	59,328	56,841	58,888	58,815	60,781
4.2.2. Aardgas	29,233	31,098	29,068	29,321	31,496
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door ingezeten eenheden in het buitenland	886	1,010	932	889	847
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	778	896	827	796	756
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	108	114	105	93	92
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	13,142	15,244	14,672	14,261	14,199
5. Overige producten	10,433	11,026	11,448	11,025	11,007
6. Afval ingevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	16	24	21	36	60
TOTAAL	235,084	254,997	260,510	250,447	248,160

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidentieel

3. Invoer - handel met niet-EU-landen

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
1. Biomassa en biomassaproducten	5,784	5,159	5,432	6,432	6,162
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	3,258	3,301	3,262	3,776	3,815
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	318	295	590	637	684
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	2	6	3	8	5
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	115	53	131	145	205
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	17	13	15	22	29
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	15	16	18	19	18
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	1,262	1,266	1,031	1,344	1,187
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	103	91	85	73	76
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	1,209	1,316	1,146	1,279	1,353
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	12	12	13	10	12
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	206	234	231	238	246
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	0	0	0	1	0
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	0	0	0	1	0
1.2.1.1. Stro	0	0	0	1	0
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	0	0	0	0	0
1.2.2.1. Voedergewassen	0	0	0	0	0
1.3. Hout en houtproducten	1,021	907	1,250	1,645	1,465
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	920	804	1,122	1,531	1,297
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	100	103	128	114	168
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	66	67	68	63	64
1.4.1. Visvangst	33	33	35	34	35
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	33	33	33	29	29
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	129	107	74	81	93
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	1	1	1	0	0
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	46	37	30	33	38
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	11	13	14	14	23
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	71	56	29	32	32
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	1,310	778	779	867	725
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	7,098	12,891	14,007	9,705	10,385
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	4,821	9,773	9,285	6,849	7,569
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	453	1,166	940	961	1,024
2.2.1. Koper	137	150	149	168	154
2.2.2. Nikkel	5	4	6	7	6
2.2.3. Lood	42	44	49	26	47
2.2.4. Zink	26	575	360	407	360
2.2.5. Tin	3	4	4	5	4
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	1	6	7	5	77
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	64	169	118	110	170
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	175	215	246	232	206

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	1,824	1,951	3,782	1,896	1,792
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	3,494	4,832	5,297	4,558	4,291
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	507	618	686	557	506
3.2. Krijt en dolomiet	0	0	0	0	0
3.3. Leisteen	1	1	2	2	2
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	1,142	2,478	2,483	2,072	2,111
3.5. Zout	78	113	356	227	293
3.6. Kalksteen en gips	2	0	0	0	3
3.7. Klei en kaolien	311	692	849	823	827
3.8. Zand en grind	496	413	431	522	286
3.9. Overige n.e.g.	408	162	170	176	137
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	549	354	319	180	127
4. Fossiele energiegrondstoffen/-draggers, ruw en bewerkt	31,771	33,520	33,217	31,585	33,053
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	5,055	7,412	7,418	6,319	5,686
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	5,041	7,406	7,412	6,309	5,675
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	14	6	6	10	11
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	24,017	22,879	22,707	22,257	23,871
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	13,480	12,504	13,102	11,010	12,318
4.2.2. Aardgas	10,536	10,376	9,605	11,247	11,553
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door ingezeten eenheden in het buitenland	:	:	:	:	:
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	:	:	:	:	:
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	:	:	:	:	:
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	2,699	3,228	3,092	3,009	3,497
5. Overige producten	2,457	2,673	2,846	2,497	2,499
6. Afval ingevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	2	3	4	6	8
TOTAAL	50,605	59,074	60,800	54,778	56,389

symbolen: “:” betekent niet beschikbaar of confidencieel; voor de periode 2009 tot en met juni 2013 gaat het om niet-EU27-landen, vanaf juli 2013 gaat het om niet-EU28-landen

4. Uitvoer - totale handel

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
1. Biomassa en biomassaproducten	31,058	32,568	33,131	36,479	36,621
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	10,884	11,663	11,413	11,787	12,043
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	3,384	3,636	3,408	3,327	3,289
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	1,825	2,056	2,158	2,364	2,395
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	418	629	436	420	452
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	13	18	14	17	24
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	14	14	16	18	24
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	277	343	498	315	317
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	2,271	2,341	2,316	2,396	2,461
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	1,998	1,920	1,842	2,157	2,310
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	110	132	120	119	146
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	574	575	605	654	625
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	6	9	13	14	13
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	1	1	7	8	6
1.2.1.1. Stro	1	1	7	8	6
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	5	8	6	6	8
1.2.2.1. Voedergewassen	5	8	6	6	8
1.3. Hout en houtproducten	3,310	3,435	3,721	3,775	4,021
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	3,237	3,341	3,615	3,655	3,872
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	72	95	107	120	149
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	79	80	81	78	83
1.4.1. Visvangst	41	41	41	41	46
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	38	39	40	37	37
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	4,064	4,210	4,172	4,265	4,406
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	203	182	169	158	169
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	1,426	1,485	1,484	1,517	1,542
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	1,851	1,957	2,003	2,045	2,104
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	584	586	516	545	591
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	12,715	13,171	13,730	16,559	16,055
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	21,378	26,945	27,359	28,007	24,384
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	14,000	16,891	16,823	15,885	14,717
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	2,063	2,465	1,953	2,014	2,053
2.2.1. Koper	506	531	529	570	555
2.2.2. Nikkel	16	12	17	14	15
2.2.3. Lood	147	144	182	161	286
2.2.4. Zink	694	894	331	353	355
2.2.5. Tin	9	11	12	12	14
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	4	3	3
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	560	744	744	727	739
2.2.8. Uranium en thorium	1	1	0	1	1
2.2.9. Overige n.e.g.	130	128	133	172	84

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	5,315	7,590	8,583	10,108	7,614
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	35,608	34,954	36,070	34,484	35,591
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	289	170	185	191	167
3.2. Krijt en dolomiet	1,804	2,025	2,191	2,068	1,994
3.3. Leisteen	1	2	1	2	1
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	5,538	6,531	5,912	5,826	6,817
3.5. Zout	122	275	276	127	261
3.6. Kalksteen en gips	970	1,059	849	862	1,296
3.7. Klei en kaolien	1,602	1,536	1,671	1,483	1,482
3.8. Zand en grind	16,497	15,225	16,025	15,625	14,961
3.9. Overige n.e.g.	1,027	993	1,002	1,276	906
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	7,759	7,137	7,957	7,026	7,705
4. Fossiele energiegrondstoffen/-draggers, ruw en bewerkt	68,477	75,339	75,965	74,822	78,059
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	3,478	4,035	2,799	3,501	2,402
4.1.1. Bruinkool	14	23	69	83	74
4.1.2. Steenkool	3,163	3,573	2,444	3,150	2,035
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	167	0	0	0
4.1.4. Turf	301	272	286	268	294
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	48,648	53,049	54,407	52,784	56,741
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	28,535	32,164	33,608	34,770	37,220
4.2.2. Aardgas	18,945	19,635	19,634	16,810	18,126
B.4.2.3 brandstof ingenomen door niet-ingezeten eenheden op het nationale grondgebied	1,168	1,250	1,165	1,203	1,395
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	1,132	1,206	1,121	1,156	1,351
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	36	44	45	47	45
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	16,351	18,255	18,760	18,537	18,916
5. Overige producten	12,925	14,462	14,563	13,301	14,468
6. Afval uitgevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	33	79	192	31	42
TOTAAL	169,447	184,269	187,088	187,092	189,123

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidentieel

5. Uitvoer - handel met niet-EU-landen

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
1. Biomassa en biomassaproducten	3,882	5,213	4,821	4,496	4,369
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	1,749	2,558	1,983	1,952	1,859
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	952	1,346	984	887	862
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	227	331	289	377	356
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	153	353	151	146	73
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	2	2	1	1	1
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	1	1	1	1	1
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	5	7	6	4	5
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	136	143	162	170	190
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	164	245	250	222	211
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	37	49	46	43	54
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	71	81	94	101	107
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	1	3	2	1	0
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	0	0	0	1	0
1.2.1.1. Stro	0	0	0	1	0
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	0	3	2	0	0
1.2.2.1. Voedergewassen	0	3	2	0	0
1.3. Hout en houtproducten	367	496	569	471	528
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	359	495	565	469	526
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	8	1	4	2	2
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	3	3	4	3	2
1.4.1. Visvangst	1	1	1	1	1
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	2	2	3	3	2
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	294	304	320	287	317
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	1	1	1	1	2
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	118	131	116	103	117
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	123	119	152	136	151
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	52	53	51	47	47
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	1,469	1,848	1,944	1,782	1,662
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	5,439	6,042	6,859	6,970	6,142
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	3,609	4,132	4,135	3,972	3,542
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	617	499	526	624	556
2.2.1. Koper	219	174	199	270	222
2.2.2. Nikkel	2	2	3	4	4
2.2.3. Lood	53	32	73	51	164
2.2.4. Zink	174	98	37	47	32
2.2.5. Tin	2	2	2	2	2
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	3	2	1
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	108	142	151	140	118
2.2.8. Uranium en thorium	1	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	60	50	58	108	12

<i>in duizend ton</i>	2009	2010	2011	2012	2013
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	1,212	1,411	2,198	2,374	2,044
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	3,039	2,621	2,573	2,438	3,094
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	13	9	7	6	5
3.2. Krijt en dolomiet	8	8	9	22	20
3.3. Leisteen	0	0	0	0	0
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	2,087	1,663	1,574	1,651	2,050
3.5. Zout	11	10	11	12	17
3.6. Kalksteen en gips	6	3	3	2	2
3.7. Klei en kaolien	66	84	106	139	127
3.8. Zand en grind	208	169	159	153	129
3.9. Overige n.e.g.	23	24	103	30	29
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	617	652	601	423	716
4. Fossiele energiegrondstoffen/-draggers, ruw en bewerkt	14,361	18,244	17,411	16,919	20,110
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	87	195	50	105	11
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	87	194	49	104	10
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	0	1	1	1	1
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	11,326	14,367	13,688	13,312	16,421
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	11,312	14,328	13,623	13,237	16,396
4.2.2. Aardgas	14	38	65	74	25
B.4.2.3 brandstof ingenomen door niet-ingezeten eenheden op het nationale grondgebied	:	:	:	:	:
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	:	:	:	:	:
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	:	:	:	:	:
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	2,948	3,683	3,674	3,503	3,678
5. Overige producten	1,451	1,813	1,878	1,711	1,935
6. Afval uitgevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	1	2	3	2	2
TOTAAL	28,173	33,933	33,543	32,534	35,650

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidentieel; voor de periode 2009 tot en met juni 2013 gaat het om niet-EU27-landen, vanaf juli 2013 gaat het om niet-EU28-landen